

Araştırma Makalesi

Künye: Akyol,G.&Dönmez,B.&Paktaş, Y.(2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlilik Algısı: Giresun Örnekleme, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 23(1).

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN YETERLİK ALGISI: GİRESUN ÖRNEKLEMİ

Gamze AKYOL¹, Beytullah DÖNMEZ², Yakup PAKTAŞ³

*Bu makale yüksek lisans tezinden derlenmiştir.

ÖZ

Bu araştırmada, beden eğitimi dersi öğretmenlerinin yeterlik algıları ile bu algıların çeşitli değişkenler açısından farklılıkları incelendi. Araştırma grubunu, 2018-2019 öğretim yılı Giresun İl Merkezi ile ilçelerinde bulunan ortaokul ve liselerde çalışan, amaçlı örneklem yöntemine göre seçilen 119 gönüllü beden eğitimi öğretmenleri oluşturdu. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından oluşturulmuş “Kişisel Bilgiler Dökümanı” ve Ünlü ve Aydos (2010) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlik Ölçeği” kullanıldı. Ölçeğin alt boyutlarına dair ortalama ve standart sapmaları verildi, ölçek ile alt boyutları için ise Cronbach-Alfa değerlerine bakıldı. Ayrıca ölçek ile alt boyutları için normallik varsayımları incelendi. İncelenen ölçekler normal dağılıma sahip olmadığından dolayı ölçekler ile düzey sayısı iki olan değişkenlerinin analizinde Mann-Whitney U test istatistiği, düzey sayısı ikiden fazla olan değişkenlerin analizinde Kruskal-Wallis test istatistiği kullanıldı. Araştırmada deneklerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin “bu mesleği neden seçtikleri” değişkenine göre öğretmen yeterliğine yönelik verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark bulundu ($P < 0,05$). “Öğretmenlerin spor uzmanlık branşı” değişkenine göre yeterliğe yönelik verdikleri cevaplar ile ölçek arasında “anlamlı bir farklılığa rastlandı ($P < 0,05$). Araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında öğretmenler, değerlendirmeleri istenilen değişkenler hususunda “çok yeterli” olduklarını, öğretmenlerin bu mesleği neden seçtiklerine ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde farklılık bulunan alt boyutlarda öncelikli sebebin “sporu sevdiğim için” (%47,1) “başka alternatifleri olmadığı için” (%30,1) ve son olarak “beden eğitimi öğretmenliğini sevdiğim için” (%27,7) bu mesleği seçtikleri sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeterlik, Algı, Beden Eğitimi Öğretmenliği Seçme

THE COMPETENCY PERCEPTION OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS: GİRESUN SAMPLE

ABSTRACT

Purpose: In this study, the differences in perceptions of the competence of physical education teachers working in the schools in Giresun city center and its districts with the variables such as “gender, age, professional seniority, level of doing sports, sports branch, the reason for choosing the teaching profession and monthly income” were examined. **Material and Method:** The research group consisted of 119 volunteer physical education teachers selected in accordance with employee sampling method in Giresun Provincial Center in 2018-2019 academic year and in secondary schools and high schools in their districts. The "Personal Information Document" created by the thesis author and "Physical Education Teachers Proficiency Scale" created by Ünlü and Aydos (2010) were used to collect research data. Average and standard deviations of the sub-dimensions of the scale were given, and

¹ Hitit üniversitesi spor bilimleri Fakültesi, Çorum
0000-0002-9266-2516

² Giresun üniversitesi spor Bilimleri Fakültesi, Giresun.
0000-0003-3544-0391

³Tokat Gaziosmanpaşa üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Tokat.
0000-0002-4857-3233

Cronbach-Alpha values were examined for the scale and its sub-dimensions. In addition, normality assumptions were examined for the scale and its sub-dimensions. Since the scales examined do not have a normal distribution, Mann-Whitney U test statistics, income level with more than two levels, age, occupational year, sports history, sports specialty branch and why did teachers choose teaching Kruskal-Wallis test statistics were used to analyze variables. Results: According to the data obtained from the subjects, a significant difference was found in the mean scores of the teachers' responsiveness based on the "level of sports history" variable regarding the "program / content knowledge" sub-dimension ($P < 0,05$). A significant difference was found in the average distribution of the scores of the teachers regarding their competence according to the variable of "sports expertise branch" and the scores of the total scale ($P < 0,05$). According to the variable of "why physical education teacher is chosen", there were again significant differences between the answers given by the teachers regarding the competency, the "learning-teaching process, getting to know their students, school-society and family relationships, individual and professional development" sub-dimensions and the total means of the scale ($P < 0,05$). Conclusion: Looking at the results of the research, teachers say that they are "very competent" in terms of the variables they are asked to evaluate, and that the teachers' answers regarding why they chose this profession are different when they examine the primary reason for all sub-dimensions was "for those who love sports" (47.1%) "because they have no other alternatives" (30.1%) and finally "for those who love teaching physical education" (27.7%) the result of their choice of this profession.

Keywords: Physical education, Qualification, Perception, Physical Education Teacher qualification

GİRİŞ

Toplumsal ve kültürel değerlerin gelecekteki kuşaklara taşınmasında öğretmenlerin rolü yadsınamaz, buradan hareketle eğitim ve öğretmen gibi kavramların ne anlama geldiği önem kazanmaktadır. Eğitim üzerine literatür incelendiğinde birçok tanıma rastlanmaktadır, tüm tanımlar incelendiğinde ise ortak bir özellik söz konusudur. O da eğitimin genel anlamda bir kişilik geliştirme süreci olarak belirtilmesidir. "Bireyin kendi yaşantısı yoluyla istendik davranışlar geliştirdiği hayat süreci olarak tanımlayabileceğimiz eğitim, toplum tarafından yıllardır değerlendirilmiş normların, kültürel değerlerin, ahlaki özelliklerin, bilgileri ile harmanlanarak gelecek kuşaklara taşınmasıdır" (Senemoğlu, 2012).

Öğretmenler ise kişilik geliştirme sürecinde olan bireye, toplum tarafından tercih edilebilir insan olma özellikleri kazanmasında yol göstericilerdir. Öncül (2000)'e göre ise öğretmenler, "bir eğitim kurumu içerisinde öğrencilerinin bulunacakları zaman boyunca onlara hayatı öğreten kimse ve öğrencilerin ailelerinden sonra ilk karşılaştıkları kılavuzlarıdır." Buradan hareketle öğretmenleri sadece çalıştıkları kurum içerisindeki rolleri ve hareketlilikleri ile düşünmemek gerekir. İyi bir öğretmen sadece kurum içerisinde değil, sosyal hayatı içerisinde de doğru ve kabul edilebilir niteliklere sahip olmalıdır. Öğretmenlerde bulunması gereken nitelikler; başta çalışkanlık ve insanlara saygı-sevgi çerçevesinde yaklaşabilir olmakla birlikte, lider, ülke çıkarlarını düşünen, dürüst, ahlaklı, güvenilir bir eğitimci olmalarıdır.

Öğretmenlik üzerine yapılan açıklamalar üzerine öğrencileriyle gerek okul gerek okul dışında kuvvetli ilişkiler kurulmasını gerektiren beden eğitimi dersi ve ders öğretmenlerinin özelliklerine değinmek önemli görülmüştür. Beden eğitimi dersinin uygulamalı bir branş olması çocukların zihinsel yeteneklerin geliştirilmesiyle birlikte, fiziksel yetenekleri oyunlar yoluyla eğlenceli bir şekilde öğretmesi ve öğrenci-öğretmen arasında samimi bir ortamda zaman

geçirmelerine olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla böyle bir ortamda öğrencilerde öğretmenleri ile kuvvetli iletişim kurarlar. Demirhan (1998), beden eğitimi öğretmenini “öğrencisini sadece zihinsel yollardan geliştirmekle yetinmeyip aynı zamanda fiziksel ve sosyal anlamda da nitelik kazandıran eğitim üyesidir” olarak tanımlamıştır (Sağın, 2018).

Çalışma başlığından hareketle açıklamalar yapılırken algı kavramı üzerinde durulması da önemli görülmüştür. Literatür incelendiğinde insanlarda kalıcı olan algının, genellikle çevresindeki uyaranlarla ilk kez karşılaştıklarında edinilen algı olduğu görüşü yaygındır. Okul ve eğitim açısından bakıldığında ise beden eğitimi dersleri veliler ve öğrenciler hatta kurum içinde bulunan diğer branş öğretmenleri tarafından daha çok uygulamaya dayalı, akademik yönden genel anlamda ders olarak düşünülmediği algısı mevcuttur. Derslerin işleniş biçiminden, beden eğitimi öğretmenlerinin kendilerine ait odalara sahip olmaları, öğrencilerin bu derse dönük sınav stresi yaşamamaları gibi nedenler bu algının çeşitli sebeplerinden birkaçı olarak sayılabilir. Bazı görüşler ve değerlendirmelerde beden eğitimi dersine yönelik algı olumsuz gibi görüle bile öğrencilerin beden eğitimi dersi ile zihinsel, fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden pozitif edinimler kazandığı bilinmektedir. Tabii öğrencilerin bu edinimleri kazanırken en önemli etken öğretmen yeterliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel bir değerlendirme ile yeterlik, insanların bir işi yaparken kendine duyduğu güven olarak tanımlanabilir.

Öğretmen yeterliği; öğretmenin öğretim programına uygun hareket edebilmesi, toplumsal çağdaşlaşma dengesini oluşturabilmesi, öğrenciler ve sosyal çevresinde rol model olabilmesi, öğrencileriyle sağlıklı iletişim kurmak ve onların problemlerine pratik çözümler sunması gibi temel gerekliliklerdir. Dolayısıyla mesleki yeterlik beden eğitimi öğreticileri için de kaçınılmaz bir özelliktir. Tüm bu sayılanlar da alana yönelik gelişmenin en temel belirleyicisi olan beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik algılarını tespit ve incelenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki yeterlik algılarının çeşitli değişkenlerle incelenmesi amaçlanmıştır ve buna yönelik “beden eğitimi ve spor öğretmenleri yeterlik ölçeğinin” yalnızca “öğretmen yeterliği” alt boyutu sonuçları bu çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmaya sadece ortaokul ve lise beden eğitimi öğretmenlerinin katılması yapılan araştırmanın sınırlılığıdır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, Giresun il merkezi ve ilçelerinde bulunan ortaokul ve liselerde, 2018-2019 tarihlerinde görev yapan ve amaçlı örneklem yöntemine göre seçilen 119 gönüllü kadın ve erkek beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Verilerinin toplanmasında, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgiler Formu” ve Ünlü ve Aydos (2010) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın etik raporu “Turnitin” programı ile değerlendirilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada demografik özellikleri saptamak amacıyla geliştirilmiştir olan bilgi formu beden eğitimi ve spor öğretmenlerine uygun şekilde hazırlanmıştır. Ayrıca soruların oluşturulmasında konuyla ilgili uzman görüşüne başvurulmuştur.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri Yeterlik Ölçeği: Ölçek alanında lisans eğitimini tamamlayan ve beden eğitimi ve spor derslerini yürütmekte öğretmenlerin yeterlik düzeylerini tespit etmek için Ünlü ve Aydos (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek oluşturulurken Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan öğretmenlik mesleği standartları, konu alanı ve ölçek geliştirme uzmanlarının görüşlerinden faydalanılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği ölçeği, 81 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler 5’li likert tipli olarak değerlendirilmektedir. Güvenirlikle ilgili değerlendirilmelerde 0.65 ve üstündeki katsayıların yeterli olduğu düşünülmektedir (Cronbach, 1990). Dolayısıyla yapılan değerlendirmede beden eğitimi ve spor öğretmenleri yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen güvenilirlik katsayılarının yeterli olduğu kabul edilmektedir. Yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testi ve ölçeklerin basıklık değerleri sonucunda ölçeğin ve alt boyutlarının normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Ölçek ve alt boyutları normal dağılıma sahip olmadığından analizde nonparametrik testler kullanılmıştır. Düzey sayısı iki olan değişkenler için Mann-Whitney test istatistiği, düzey sayısı 3 ve daha fazla olan değişkenler için Kruskal-Wallis test istatistiği kullanılan yöntemlerdir.

İstatistiksel Analizler

Veriler analiz edilirken öğretmenlerin cinsiyet, yaş, meslek yılı, gelir durumu, yerleşim yeri, kurum, spor yapma düzeyi, spor uzmanlık branşı ve öğretmenliğin neden seçildiği demografik değişkenleri için frekans ve yüzde bilgileri verilmiştir. Ölçek ve alt boyutları için Cronbach-Alfa değerleri incelenmiştir. Ayrıca yine ölçek ve alt boyutları için normallik

varsayımları irdelenmiştir. İncelenen ölçekler normal dağılıma sahip olmadığından ölçekler ile düzey sayısı iki olan değişkenlerin analizinde Mann-Whitney U test istatistiği, düzey sayısı ikiden fazla olan değişkenlerin analizinde Kruskal-Wallis test istatistiği kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan tüm analizler IBM-SPSS-21 programında yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan sporcuların demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1 de incelenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri. (N=119)

Cinsiyet	f	%	Yerleşim Yeri	f	%	Çalışılan Kurum	f	%
Kadın	29	24,4	İl	44	37	Ortaokul	63	52,9
Erkek	90	75,6	İlçe	75	63	Lise	56	47,1
Gelir Durumu	f	%	Sporculuk Geçmişi	f	%	Uzmanlık Branşı	f	%
1000-3000	22	18,5	Amatör	77	64,7	Takım Sporları	49	41,2
3000-5000	67	56,3	Profesyonel	32	26,9	Bireysel Sporlar	37	31,1
5000 ve üzeri	30	25,2	Milli	10	8,4	Her ikisi	33	27,7
Mesleki Yıl	f	%	Yaş	f	%	Neden Öğretmenlik	f	%
1-5	42	35,3	24-28 Yaş	38	31,9	Öğretmenliği Seviyorum	27	22,7
6-10	9	7,6	29-33 Yaş	29	24,4	Sporu Seviyorum	56	47,1
11-15	34	28,6	34-38 Yaş	22	18,5	Alternatifim Yoktu	36	30,3
16-20	5	4,2	39-43 Yaş	20	16,8			
21-25	25	21	44-48 Yaş	8	6,7			
26 ve üzeri	4	3,4	49-53 Yaş	2	1,7			

Tablo 1. incelendiğinde çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin %24,4'ü kadın, %75,6'sının erkek olduğu, %31,9'u 24-28 yaşında, %24,4'ü 29-33 yaşında, %18,5'i 34-38 yaşında, %16,8'i 39-43 yaşında, %6,7'si 44-48 yaşında ve %1,7'si 49-53 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %35,3'ü 1-5 yıldır, %7,6'sı 6-10 yıldır, %28,6'sı 11-15 yıldır, %4,2'si 16-20 yıldır, %21'i 21-25 yıldır ve %3,4'ü 26 ve üzeri yıldır çalışmakta olduğu, %18,5'i 1000-3000, %56,3'ü 3000-5000 ve %25,2'si 5000 TL ve üzeri gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin %37'si il merkezinde ikamet ederken %63'ünün ilçe de ikamet etmekte oldukları %52,9'unun ortaokulda %47,1'inin lise de çalışmakta oldukları ve %64,7'si amatör sporcu, %26,9'u profesyonel sporcu ve %8,4'ü milli sporcu olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin %41,2'si takım sporları, %31,1'i bireysel sporlar ve %27,7'si her iki spor branşıyla da ilgilenmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin % 22,7'si öğretmenliği sevdiği için, %47,1'i sporu sevdiği için ve %30,3' alternatifi olmadığı için beden eğitimi öğretmenliğini seçtiği görülmektedir.

Tablo 2. Demografik değişkenler ile “öğretmen yeterliği” alt boyutunun Mann-Whitney Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	M-W	P
Kadın	29	4,203	0,398	1178,00	0,432
Erkek	90	4,247	0,475		
Çalışılan Yerleşim Yeri	N	\bar{X}	SS	M-W	p
İl	44	4,256	0,442	1571,50	0,666
İlçe	75	4,224	0,467		
Çalışılan Kurum	N	\bar{X}	SS	M-W	P
Ortaokul	63	4,256	0,442	1696,00	0,717
Lise	56	4,224	0,467		

Tablo 2’de iki düzey sayısına sahip olan cinsiyet, çalışılan yerleşim yeri ve çalışılan kurum değişkeni ile ölçek alt boyutu olan “öğretmen yeterliği” boyutunun Mann-Whitney analiz sonuçları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin sayılan değişkenler ile alt boyut ve toplam ölçeğe ilişkin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$). Bu sonuç sayılan değişkenlerin öğretmen yeterliği üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 3. Demografik değişkenler ile “öğretmen yeterliği” alt boyutunun Kruskal-Wallis Analiz Sonuçları

Gelir Durumu	N	\bar{X}	SS	K-W	P
1000-3000	22	353,182	41,754	3,553	0,169
3000-5000	67	339,672	34,544		
5000+	30	343,433	38,338		
Spor Yapma Düzeyi	N	\bar{X}	SS	K-W	P
Amatör	77	339,260	39,394	1,331	0,514
Profesyonel	32	348,719	33,489		
Milli	10	354,900	23,019		
Uzmanlık Branşı	N	\bar{X}	SS	K-W	P
Takım	49	335,673	34,446	6,826	0,033*
Bireysel	37	351,459	37,696		
Herikisi	33	344,818	38,537		
Yaş	N	\bar{X}	SS	K-W	P

24-28	38	339,763	39,385	6,110	0,191
29-33	29	353,931	33,474		
34-38	22	331,591	40,713		
39-43	20	341,300	35,491		
44-48	10	353,500	24,990		
Mesleki Yıl	N	\bar{X}	SS	K-W	P
1-5	42	344,762	37,891	0,553	0,990
11-15	34	339,588	38,184		
21-25	25	342,480	42,183		
6-10	9	344,000	27,609		
16-20	5	350,200	22,599		
26+	4	349,000	27,374		
Öğretmenlik seçme nedeni	N	\bar{X}	SS	K-W	p
Öğretmenliği Seviyorum	27	331,148	30,330	7,691	0,021*
Sporu Seviyorum	56	348,696	34,415		
Alternatifim Yoktu	36	343,417	43,537		

Tablo 3'te üç düzey ve üzeri sayıya sahip olan gelir durumu, spor yapma düzeyi, uzmanlık branşı, yaş, mesleki yıl ve öğretmenlik mesleğinin seçilme nedeni değişkenleri ile ölçek alt boyutu olan "öğretmen yeterliği" boyutunun Kruskal-Wallis analiz sonuçları verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin "gelir durumu, spor yapma düzeyi, yaş ve mesleki kıdem" değişkenleri ile öğretmen yeterliği alt boyutu ve toplam ölçeğe ilişkin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$). Bu sonuç sayılan değişkenlerin öğretmen yeterliği üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir. Bunun yanı sıra "spor uzmanlık ve öğretmenlik mesleği seçme nedeni" değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada Giresun İl merkezi ve ilçelerinde MEB bünyesinde çalışan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin "yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, spor yapma düzeyi, çalıştığı kurum ve yer, uzmanlık branşı ile öğretmenlik mesleğini seçme nedeni" değişkenleri yoluyla kendilerine dair mesleki yeterlik algıları incelenmiştir. Öğretmenlerin yeterliklerini tespit edebilmek için Ünlü ve Aydos (2010) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($P > 0,05$). Yani beden eğitimi öğretmenleri tablo toplam puan değerlerine bakıldığında, kendilerini mesleki anlamda çok yeterli bulmaktadırlar.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ölçek ile cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, gelir, çalışılan yerleşim yeri, çalışılan kurum, spor yapma düzeyi, spor uzmanlık branşı ve mesleği seçme

nedenleri karşılaştırılmış ve istatistiksel analiz sonuçlarına göre yeterlik mesleki yeterlik algıları yorumlarıyla birlikte verilmiştir.

Yapılan analiz sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet, çalışılan kurum, çalışılan yerleşim yeri, gelir durumu, spor yapma düzeyi, yaş ve mesleki kıdem ile alt boyut ve toplam ölçüğe ilişkin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$). Literatürde bu sonucu destekler nitelikte olan çalışmalar mevcuttur. Bökeoğlu ve Yılmaz (2008) yaptıkları çalışma ile “cinsiyet, yaş gibi demografik değişkenlere ve mesleki kıdem” faktörüne göre öğretmenlerin yeterlik inançlarında anlamlı farklılıkların olmadığı ve bunun yanında öğretim yeterliği puanının yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmışlardır. Ayrıca “öğretim yeterliği” faktörü ile ilgili ortalama puanın yüksek çıkmasını, öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve becerilere, aldıkları eğitime, kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlik inançlarının yüksekliği ile açıklamışlardır.

Çalışılan yerleşim yeri ve ölçek arasında bu çalışmada anlamlı bir fark bulunamazken Yılmaz ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan çalışmada “görev yapılan yerleşim” değişkeni bakımından öğretmen yeterlik düzeylerinde il ve ilçeye göre bir farklılık olduğunu, bu farklılığın ise ilde görev yapan öğretmenlere dair pozitif anlamda olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Bu sonucun ise ilde bulunan okulların, ilçe ve köyde ki okullara göre araç-gereç, malzeme ve çevre şartları açısından daha iyi durumda olmasından kaynaklandığından olabileceğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada elde sonuç ile Yılmaz ve arkadaşlarının elde etmiş olduğu sonuç farklılık göstermiştir. Bu durumun Giresun ilinin coğrafya olarak küçük ve ilçelerin il merkezine yakın olması ve ulaşımın kolay olmasıyla açıklanabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin “çalışılan kurum” değişkenine verdikleri cevapların alt boyutlara ve toplam ölçüğe ilişkin puan ortalamaları arasında farklılık bulunamamıştır ($P > 0,05$). Araştırmaya katılan tüm beden eğitimi öğretmenleri çalışmakta oldukları kurum içerisinde kendilerini “çok yeterli” olarak algılamaktadır. Woolfolk Hoy' un yaptıkları bir araştırmada New Orleans'ın büyükşehir dışı liselerde ve ilköğretimde çalışan öğretmenleri karşılaştırmışlar ve ilköğretimde çalışan öğretmenlerin yeterlik algıları daha yüksek bulmuşlardır (Cebeci, 2004).

Araştırma değişkenlerinden olan “spor uzmanlık ve öğretmenlik mesleği seçme nedeni” ile ölçek arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu farklılıklar uzmanlık branşı olarak takım sporu olan öğretmenlerden ve meslek seçme nedeni olarak sporu sevdiğini belirten öğretmenlerden kaynaklanmaktadır. Spor uzmanlık branşı üzerine yapmış olduğu çalışmada Erdoğan (2014) ise takım ya da bireysel sporlarla ilgilenen öğretmenler arasında anlamlı bir

farklılık bulamamıştır. Yapmış olduğumuz çalışmada bu durum takım sporcularıyla ilgilenen öğretmenlerin daha çok kalabalık gruplar içinde olmasından dolayı öğretimini etkilediği sonucu söylenebilir.

Öğretmenlerin bu mesleği neden seçtiklerine ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde farklılık bulunan tüm alt boyutlarda öncelikli sebebin “sporu sevdikleri için” (%47,1) daha sonra “başka alternatifleri olmadığı için” (%30,3) ve son olarak “beden eğitimi öğretmenliğini sevdikleri için” (%22,7) bu mesleği seçtikleri sonucu elde edilmiştir.

Mesleğin seçilmesinde spor yapma sevgisinin ağırlıklı olarak öne çıkmasıyla birlikte öğretmenlerin; öğretmenlik mesleğini yapması ülkenin iş imkanlarıyla ilişkilendirilmesinden ve mesleğin toplumda saygın bir yeri olmasından etkilenmiş olabilirler. Ayrıca ülke içerisinde futbol branşı dışında profesyonel sporculuğun yeterli değeri görmediğinden ve yaş ilerledikçe aktif olarak yapılamayacağını düşünebilirler. Bunlara ilave olarak gelecek yaşantılarında geçim sıkıntısı gibi problemleri yaşayacaklarını öngördükleri için hem sporu içinde taşıyan hem de ideal bir meslek olan beden eğitimi öğretmenliğini seçmiş olabilirler. “Başka meslek alternatifi olmadığını” düşünenler, küçük yaştan itibaren yoğun sporun içinde olduklarından, lise döneminde de bu sürecin devam etmesiyle beden eğitimi öğretmenliğini kendilerine daha yakın bulmuş olabilirler.

Literatür incelendiğinde öğretmenlik mesleğinin kutsal olması ve nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulması ve hayallerindeki meslek olmasından dolayı seçildiği (Çakmak ve Kayabaşı, 2017; Yurdakul, 2019; Richardson ve Watt 2006) ya da lise öğrenimi sürecinde çeşitli branşlardaki öğretmenlerinden esinlenerek ve etkilenecek kendilerinin de aynı mesleği yapabileceğini düşünerek seçtikleri (Ateş ve Kılınc, 2013; Boz ve Boz, 2008) sonucuna ulaşan çalışmalara rastlanmaktadır. Tabi buna karşıt olarak literatürde, kendi öğretmenlerinden esinlenerek mesleğe ilgi duyan ve öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin, bir süre sonra gerek maddi getiri gerek sosyal anlamda bu mesleği kendilerine uygun görmeyerek farklı mesleklere yöneldiğini belirten çalışmalarda (Sağdıç ve Demirkaya, 2009) mevcuttur.

Bavlı (2009)’un, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin buldukları bölüm ile mesleği seçme nedenlerini karşılaştırdığı araştırması, yapmış olduğumuz çalışma sonuçları ile paralellik göstermemektedir. Bavlı (2009)’un çalışması incelendiğinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde olan öğrencilerin %71,5 oranla beden eğitimi öğretmenliği sevdiği için, %17,0 oranla ise başka şansının olmadığı için bu mesleği seçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlik bölümü öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretmenliğini tercih ederken,

okuduğu lisedeki beden eğitimi öğretmeni ve buldukları takımın antrenörlerinden çok fazla etkilenmedikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmada, Giresun il merkezi ve ilçelerinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “cinsiyet, yaş, çalışılan kurum, çalışılan yer, mesleki kıdem, gelir durumu, spor yapma düzeyi, spor uzmanlık branşı ve bu mesleği neden seçtikleri” ne yönelik öğretmenliklerine dair yeterlik algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında öğretmenler, değerlendirmeleri istenilen değişkenler hususunda “çok yeterli” olduklarını ifade etmektedirler ve öğretmen yeterliği olarak kendilerini çok yeterli görmektedirler.

Çalışma sonucunda öğretmenlerin spor uzmanlık branşları ile öğretmen yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık elde edilmiştir ve bu farklılığın takım sporu ile uğraşan öğretmenlerden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle, takım sporu ile ilgilenen öğretmenlerin, kalabalık gruplara dahil olması ve bunu çok kez tecrübe etmesi, birden fazla bireyle sürekli iletişim kurması ve gruplarla uyum içinde hareket etmesi gerektiğinden mesleki yeterliğinin de bundan etkilenerek arttığı söylenebilir.

Çalışmanın diğer bir bulgusu ise katılımcıların öğretmenlik mesleği seçme nedenlerinin öncelikle sporu sevmelerinden kaynaklandığı (%47,1), bunu takiben başka meslek yapabilme alternatifleri olmadığından kaynaklandığını (30,3), en son ve en düşük oranla (%22,7) beden eğitimi ve spor öğretmenliğini sevdiğileri için seçmiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğretmenlerin kendilerine dair algılarının “çok yeterli” olması düşündürücüdür çünkü bu mesleği kısmen sevmedikleri yorumu çalışma sonuçlarına bakılarak yapılabilmektedir. Mesleğini tam anlamıyla sevmeyerek yapmanın, mesleki yeterliği negatif yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarından hareketle uygulamaya ve çalışmayı yapan araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir;

- Beden eğitimi öğretmeni özel yetenek sınavıyla lisans eğitimine alınırken ölçme ve değerlendirme işlemleri çoğu zaman istenilen verimliliği sağlayan sonuçlar vermediği görülmektedir. Sınavların değişen koşullara uygun olarak daha detaylı ve objektif yapılması yolunda gayret gösterilmelidir.
- Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri üzerine yapılan araştırmalar genel olarak “çok yeterli” çıkmaktadır. Bu çalışmaların değişik ortam, koşul ve coğrafi bölgelere göre sıklıkla yapılarak, öğrenci görüşlerine başvurarak yapılan çalışmalarla paralellik gösterip göstermediğine dair çalışmalar yapılmalıdır.

- Araştırma değişkenlerinden olan “beden eğitimi öğretmenliğini neden seçtiniz” sorusuna katılımcı cevaplarının büyük oranda sporu sevdiğileri için ve başka meslek yapma alternatifi olmadığından dolayı cevapları ortaya çıkmıştır. Bu sonuçların geriye dönük olarak özel yetenek sınavları, okuldaki akademik başarıları ve öğretmenlik motivasyonlarına yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Literatürdeki çalışma sonuçları incelendiğinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği tercih edilirken lise ve öncesi okul hayatlarında öğretmen veya antrenörlerinden çok fazla etkilenmedikleri sonuçları görülmektedir. Buna istinaden öğretmen ve antrenörlere ilgili konuyla alakalı meslek içi eğitimleri verilebilir ve ayrıyeten sebepleri araştırılabilir.

KAYNAKLAR

1. **Ateş, M. ve Kılınç, Y.** (2013). Üniversite öğrencilerinin coğrafya bölümlerini tercih etmelerinde lise coğrafya öğretmenlerinin etkisi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 47- 63.
2. **Bavlı, Ö.** (2009). Beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin spora başlama, bölümü seçme nedenleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 239-246.
3. **Boz, Y. ve Boz, N.** (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 137-144.
4. **Bökeoğlu, Ç. Ö. ve Yılmaz, K.** (2008). Primary School Teachers' Belief of Efficacy. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 41(2), 143-167.
5. **Cebeci, O.** (2004). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumlarını Etkileyen Faktörler (Kırşehir İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
6. **Çakmak, M. ve Kayabaşı, Y.** (2017). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 1-10.
7. **Demirhan, G.** (1998). Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spora ilişkin felsefi görüşleri. *Spor Bilimler Dergisi*, 9: 38–62.
8. **Erdoğan, H. Ç.** (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliğinden beden eğitimi öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin yeterlik algılarının incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.*
9. **Öncül, R.** (2000). Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü. *Milli Eğitim Basımevi, Ankara.*
10. **Richardson, W. P. ve Watt, H. M. G.** (2006). Who Chooses Teaching and Why? Profiling Characteristics and Motivations Across Three Australian Universities. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 34 (1), 27-56
11. **Sağdıç, M. ve Demirkaya, H.** (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Gelişim Plânlarına İlişkin Yaklaşımları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi I* (26), 233-247.
12. **Sağın, E. A.** (2018). Öğretmen dönüşümü özelinde beden eğitimi öğretmenliği: nereden? Nereye? İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
13. **Senemoğlu, N.** (2012). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim. *Pegem yayıncılık, Ankara.*
14. **Ünlü, H. ve Aydos, L.** (2010). Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri üzerine bir derleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (187), 172-192.
15. **Yılmaz, G. Yılmaz, B. ve Türk, N.** (2010). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleklerine İlişkin Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi (Nevşehir İli Örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12 (2): 85-90.
16. **Yurdakal, İ.** (2019). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Seçmelerinde Rol Alan Etmenler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 8 (2), 1205-1221
17. **Woolfolk, H. A.** (2004). What do teachers need to know about self-efficacy? Paper Presented at the annual meeting of the American

Educational Research Association, April 15.
San Diego, CA.

